

Handläggare
Karin Tufvesson Hjelmfeldt
08-508 26 065**Till**
Trafiknämnden
2022-12-15

Upprustning av Östermalmstorg. Genomförandebeslut

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner för sin del förslag till genomförande och föreslår att kommunfullmäktige godkänner förslag till genomförande för projekt Upprustning av Östermalmstorg och att trafiknämnden medges rätt att genomföra projektet Upprustning av Östermalmstorg till en investeringsutgift om 135 mnkr.
2. Trafiknämnden anmäler beslutet till stadsbyggnadsnämnden och till Östermalms stadsdelsnämnd.
3. Trafiknämnden ger kontoret i uppdrag att genomföra upphandlingar samt teckna avtal inom ramen för föreliggande genomförandebeslut.

Gunilla Glantz
FörvaltningschefBengt Stenberg
AvdelningschefKarin Tufvesson Hjelmfeldt
Enhetschef

Sammanfattning

Ett beslut om inriktning för projektet Upprustning av Östermalmstorg fattades av trafiknämnden 2021-12-16 samtidigt som kontoret gavs i uppdrag att informera om förslaget i dialog med allmänheten. En sådan dialog genomfördes under våren 2022 varefter förslaget justerades och utvecklades vidare. I det nya förslaget har fler träd bevarats, ytan för torghandel har utökats, vattendammen har utgått och det tidigare föreslagna cirkulära mönstret i beläggningen har ersatts med ljus,

tillgänglighetsanpassad natursten i fallande längder i öst-västlig riktning, med inslag av befintlig granitsten samt med ledstråk. Ny belysning skapar en tryggare plats och ger torget en sammanhållen gestaltning. Fler sittplatser och blomsterurnor syftar till att göra platsen tillgänglig, attraktiv och trygg för alla besökare, samtidigt som pollare i stål ska skydda mot obehörig trafik, och göra platsen säker för oskyddade personer.

Tidplanen för kvarvarande detaljprojektering, upphandling och byggnation är satt utifrån målsättningen att ha en byggstart för trafikkontorets arbeten senast i oktober 2023. Färdigställande beräknas ske till sommaren 2025.

Projektets totalutgift beräknas enligt ny framtagna kalkyl till ca 135 mnkr, vilket innebär en fördyring med 20 mnkr jämfört med utgiften i inriktningsbeslutet. Den enskilt största faktorn till projektets fördyring är ökade marknadspriser. I övrigt har projektet ökade utgifter för bland annat tillkommande säkerhets- och trygghetsarbeten samt för belysningsarbeten.

Kontoret föreslår att trafiknämnden beslutar om genomförande av Upprustning av Östermalmstorg till en investeringsutgift av 135 mnkr.

Bakgrund

Östermalmstorg är ett centralt och välbesökt torg mitt i centrala Stockholm med gamla anor och stort kulturhistoriskt värde. Torget har en lång tradition som salutorg med liv och rörelse, intensiv aktivitet och genomfartstrafik. Torget har under långa perioder varit byggarbetsplats, bl a under åren 1962-65 när tunnelbanan byggdes under torget, när teatern Folkan revs (2007-2008), när Saluhallen renoverades och torgytan uppläts för en tillfällig saluhallspaviljong (2015-20) och nu senast när trafikförvaltningen utför tätskiktsrenovering av biljetthallens takkonstruktion.

Bild 1. Bilden visar historisk torghandel på Östermalmstorg med utsikt mot Saluhallen.

När trafikförvaltningens arbeten är färdiga och torget har återlämnats till staden behöver torget återställas och förnyas, genom en mer permanent upprustning, och återigen vara tillgängligt för stadens medborgare.

Kontoret påbörjade 2019 planering för detta, och tog fram ett första förslag till gestaltning av torget. Trafiknämnden gav sedan (2021-03-11) kontoret i uppdrag att utreda och analysera ett medborgarförslag från nätverket Östermalms vänner, för att pröva dess genomförbarhet i sin helhet eller i delar. Efter utredning och bedömning presenterades ett bearbetat förslag för trafiknämnden, som 2021-12-16 fattade ett inriktningsbeslut. Som tillägg till beslutet gavs kontoret i uppdrag att ge allmänheten möjlighet att tycka till om förslaget genom att genomföra en medborgardialog. Dialogen som ägde rum på torget i februari 2022 var välbesökt och resulterade i över 500 enkätsvar som sammanställdes och återredovisades i maj 2022, se bilaga 1.

Det förslag som kontoret nu presenterar för beslut om genomförande har utgått från förslaget som låg till grund för inriktningsbeslutet men har därefter anpassats och utvecklats utifrån enkätsvaren samt utifrån nya förutsättningar. Bl.a. har trafiknämnden beslutat om ett nytt trädsmål, att för varje träd som måste fällas så ska trafikkontoret ersätta detta med två, i syfte att staden ska ha fler träd. Förslaget har därför omarbetats så att fler av kastanjerna i söder sparas.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom trafikkontoret. Avstämningar har skett med stadsbyggnadskontoret, samt med fastighetskontoret och exploateringskontoret. Samråd har skett med stadsledningskontoret.

Projektet har redovisats för rådet för funktionshinderfrågor, och synpunkter har även inhämtats från polisen, räddningstjänsten, stadsmuseet och skönhetsrådet.

Särskild dialog har dessutom förts med allmänheten på torget i februari 2022, med återredovisning i maj 2022 av inlämnade synpunkter/enkät svar, i enlighet med beslut i trafiknämnden 2021-12-16, se bilaga 1.

Mål och syfte

Projektet syftar till att rusta upp och tillgänglighetsanpassa Östermalmstorg och att efter många år av olika temporära byggprojekt återlämna torget till allmänt nyttjande.

Projektets mål är att med respekt för platsens historia åstadkomma ett trevligt, ljust, tryggt och trivsamt torg, som i enlighet med stadens vision ”Möjligheternas Stockholm - vision 2040”, bidrar till en mångsidig, hållbar, tillgänglig och dynamisk storstad. En viktig utgångspunkt i arbetet har varit att följa stadens strategi om offentliga rum, och utforma torget så att det blir en attraktiv mötesplats som är flexibel, lätt att nå och inbjudande att vistas på för alla.

Befintlig situation

Östermalmstorg, med anor från 1600-talet, är ett typiskt axialtorg med en tydlig huvudaxel i öst-västlig riktning. Torget har historiskt varit ett utpräglat handelstorg och har även idag en stark koppling till den anrika och kulturminnesskyddade Östermalmshallen, en saluhall som invigdes 1888 och som efter omfattande renovering nyinvigdes 2020. Torget är fortfarande i hög grad en levande mötesplats med torghandel, butiker, kyrka och hotell, och har besökare från hela staden.

Samtidigt har torget med sin ojämna granitsten varit relativt svårtillgängligt, särskilt för personer med olika slags funktionsnedsättningar. Trafiksituationen är rörig och parkerade bilar har hindrat framkomligheten. Delar av torget har dåligt upplysta ”baksidor” och det saknas sittplatser. Trädinventeringar har gjorts som visar att flera av träden är i dåligt skick då de har utvecklats dåligt pga för lite jord och vatten och p.g.a. yttre

påkörningsskador. Torget har också farit illa av de många olika byggarbeten som pågått under åren och är i behov av förnyelse.

Under delar av torget ligger tunnelbanans biljetthall för station Östermalmstorg. Regionens trafikförvaltning har sedan våren 2022 utfört omfattande arbeten på torget i syfte att renovera eller byta det tätskikt som utgör tak för biljetthallen. Arbetena är beräknade att slutföras i början av december 2022.

Bild 2. Flygbild över Östermalmstorg innan ombyggnaden av saluhallen. Tunnelbanans biljetthall ligger under övre (norra) halvan av torget.

Åtgärdsförslag

Östermalmstorg med sitt centrala läge i huvudstaden och intill den nyrenoverade saluhallen är på många sätt mitt i händelsernas centrum och utgör samtidigt ett lokalt stadsdelstorg för de närboende. Torget är livligt trafikerat av fotgängare i alla riktningar. En viktig målsättning är därför att torget ska fungera som en attraktiv och välgestaltad mötesplats med invånarna i fokus. Torget utformas för att även i framtiden vara en öppen, flexibel och demokratisk plats för torghandel, event, folksamlingar och möten mellan människor.

De förändringar som har gjorts sedan inriktningsbeslutet med anledning av synpunkter från allmänheten samt andra nya förutsättningar, är bl.a. att fler träd bevaras, ytan för torghandel utökas, den föreslagna vattendammen utgår och det tidigare föreslagna cirkulära mönstret i beläggningen ersätts med ljus, tillgänglighetsanpassad natursten i fallande längder med inslag av befintlig granitsten samt förses med ledstråk. Dessutom har

förslaget detaljerats och kompletterats med pollare och andra säkerhetsanordningar.

Ett gestaltningskoncept med texter och illustrationer biläggs, se bilaga 2.

Förslagets innehåll

Trafik

Sibyllegatan har en viktig funktion som huvudgata och infart för angöring. Gatan föreslås därför ha fortsatt dubbelriktad cykel- och motorfordonstrafik, inklusive lokalbussar med hållplatser vid tunnelbaneuppgången. Sträckan förbi torget höjs upp och beläggs med asfalt, som en anpassning till krav från regionens trafikförvaltning. Rampen beläggs med fastgjuten smågatsten eller liknande. Gångbanan längs gatans östra sida förses med granithällar för att upplevas tillhöra torget. Intill torget anordnas en angöringsficka som bl.a. kan användas av torghandeln. Längs torgets norra fasad, med in- och utfart från Sibyllegatan, tillåts endast behörig trafik till entréer och befintligt garage. Pollare samt blomsterurnor hindrar genomfartstrafik till Nybrogatan.

Bild 3. Flygbild över föreslaget nytt torg, sett från Sibyllegatan.

Nybrogatans anslutning norrifrån utformas som en vändplats, dimensionerad för 12-meters lastbilar. Därmed stängs torgytan av för fordonstrafik mellan Humlegårdsgatan och Nybrogatan i båda riktningar. På så sätt uppnås ett sammanhållet gångtrafikantområde från Majorsgatan längs Humlegårdsgatan, som nyligen byggts om till gågata, och vidare runt Saluhallen mot södra delen av

Nybrogatan samt hela torgytan. Kontorets bedömning är att en ombyggnad av denna del av Nybrogatan till gågata inte kommer att medföra några betydande konsekvenser för trafiken i området. Vändplanen kantas av pollare och blomsterurnor som hinder för obehörig trafik och med dimension/material som försvårar för potentiella terrorattacker. Framkomlighet för räddningstjänsten säkerställs.

Nybrogatan söder om torget är idag gågata och även fortsättningsvis tillåts endast behörig trafik för bl.a. leveranser till det nya hotellet och andra verksamheter med inlastning via gatuplanet. Denna trafik får köra begränsade tider via lokalgatan längs torgets södra fasad och vidare ut på Sibyllegatan. Lokalgatan kommer även framöver att ha angöring till bostadsentréer och butiker samt en garageinfart och access till biluthyrningsfirma och postkontor, med en mindre vändplats mitt för torgets södra fasad. Tillräckligt utrymme för att kunna passera förbi vid pågående soptömning ovan sopsugsanläggningen säkerställs. Tidigare parkeringsplatser längs med gatan mot torget utgår.

Bild 4. Visionsbild över föreslaget nytt torg, sett från södra Nybrogatan i riktning mot Saluhallen.

Storgatan stängs av helt för biltrafik på den korta sträckan mellan Sibyllegatan och Jungfrugatan och byggs om till cykelbana och gångbana med träd, bänkar och belysning.

Form och struktur

Torget omgivande byggnader bildar en inramning och en avgränsning, samtidigt som torgets historiska centralaxel hålls

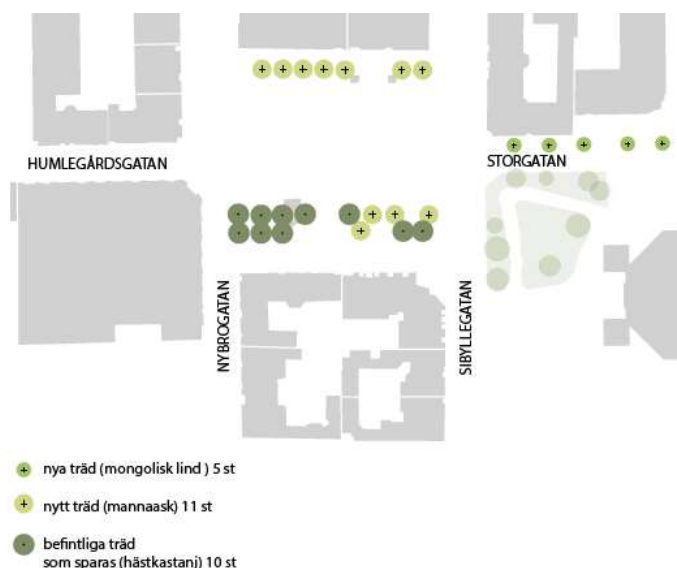
öppen så att fri sikt och fri passage i öst-västlig riktning medges. Formen återfinns i planteringar, sittmöbler, samt i markbeläggningen, där stenhällarna läggs i öst-västlig riktning istället för som tidigare, diagonalt.

Bild 5. Planillustration över förslag Östermalmstorg och Storgatan

Träd och blomsterflor

Den tidigare trädraden i norr ersätts efter tätskiktsbytet med nya träd planterade i täta trädkar, förslagsvis manna-ask, som fungerar väl i stadsmiljö. De stora hästkastanjerna på södra sidan bevaras så långt som möjligt; dock behöver tre träd tas ner, p.g.a. skador samt för att möjliggöra infart för räddningsfordon och ge plats för ny belysning. Nedtagna träd ersätts med nya, se förslag i bild nedan.

Error! Use the Home tab to apply Rubrik 1 to the text that you want to appear here.

Bild 6. Illustration som visar nyplanterade respektive sparade träd.

Längs Storgatan föreslås fyra befintliga lindar, som stannat i tillväxt och angripits av skadedjur, ersättas med fem nya träd, gärna mongolisk lind - ett dekorativt och elegant träd som inte blir högre än 8-10 meter, och som bedöms klara det trånga utrymmet för rotsystemen.

Totalt sparas tio stora hästkastanjer. Tre kastanjer och fyra lindar tas ned men ersätts med 16 nya träd; mannaask och mongolisk lind. Därmed uppfyller projektet trädmålet, där ett borttaget träd ska ersättas med minst två. Torget tillförs också mer grönska med perenner och blommande buskträd i stora urnor för blomning och årstidsvariation. Urnorna av bronsfärgat stål fungerar också som trafikhinder samt som informella sittplatser.

VÅRBLOMNING

ETT VITROSA FLOR - TOKYOKÖRSBÄR

URNOR MED BLOMMOR OCH FLERSTAMMIGA SMÅTRÄD © Streetlife

Bild 7. Bilden visar exempel på tänkbara nya blomsterflor i vårblooming.

Markbeläggning och tillgänglighet

Målet för markbeläggningen är ett golv av hög kvalitet som är anpassat för alla och håller över tid. Torget får ett sammanhängande ljust golv från fasad till fasad, där trafikytorna tonas ned och de gående prioriteras. Nya släta hållar i ljusgrå/röda nyanser läggs i fallande längder, med inslag av befintliga hållar och med stråk av smågatsten från platsen. Ett tillgängligt, lågmålt och tidlöst golv som möter nutidens krav på god tillgänglighet samtidigt som den historiska bohusgraniten från 60-talet till delar kan återanvändas på platsen. Val av olika slags sten ger variation och liv.

Föreslaget golv innebär en förändring jämfört med det förslag som presenterades för inriktningsbeslut genom att det cirkulära mönstret har frångåtts. Kontoret har bedömt den befintliga markens lutning och konkava form som visuellt ogynnsam för cirkulärt mönster. Att lägga stenen i raka fallande längder bedöms även ekonomiskt mer fördelaktigt.

Bild 8. Bilden visar illustrationer över ny markbeläggning med olika typer av granithällar och smågatsten

Möbler och utrustning

För att nå flera målgrupper föreslås en variation av sittmöbler, placerade både i sol och skugga. Långa solsoffor med sits av trä, armstöd och bekvämt ryggstöd växlas med cirkulära sittbänkar kring planteringar. Längs Storgatan föreslås en dubbelsidig soffa, modell Klara. Nya skräpkorgar sätts upp, liksom cykelställ i strategiska lägen.

Bild 8. Bilden visar exempel på olika sittmöbler och cykelställ

Konst och belysning

Den bronsskulptur av Willy Gordon ("Möte") som tidigare stod på torget kommer att återplaceras i ungefär samma läge som tidigare. Ytterligare konstnärlig utsmyckning ska tillföras genom samarbete med Stockholm Konst.

Ljussättningen av torget anpassas till platsens olika funktioner och behov, där trafiksäkerhet, trygghet och rumslighet förstärks med hjälp av belysningen, samtidigt som de arkitektoniska värdena lyfts fram. Ljuspunkter med olika höjd och karaktär samverkar och skapar en balans mellan allmänljus och accentljus. Val av armaturer och material i stolpar mm görs med hänsyn till driftekonomiska och miljömässiga aspekter, dvs av god kvalitet med lång hållbarhet.

Vid fortsatt projektering av belysning föreslås följande inriktning:

- Torgets allmänljus kommer från tre-fyra stolpar, ca åtta meter höga, med fyra lyktor på vardera stolpe, samt ett flertal lägre stolpar, ca fyra-fem meter höga, med en toppmonterad lykta. Lyktorna som föreslås är av liknande typ som i Kungsträdgården.
- Lägre placerade ljuspunkter blir accentljus för en mer intim atmosfär, tex som integrerad belysning i möbler eller ljussättning av vegetation.
- Saluhallens entrébelysning bibehålls genom att befintlig stolpe ersätts med ny.
- Sibyllegatan förses med ny gatubelysning längs torgets östra sida av samma slag som gatan har i övrigt.

Bild 10. Bilden visar konstverket "Möte" samt exempel på ny belysning och en julgran

Trafikhinder

För att hindra genomfart av obehörig trafik på torget behöver pollare eller andra trafik hinder monteras. Östermalmstorg är utpekat som ett av stadens torg där folksamlingar och opinionsyttringar ska kunna förekomma. För att uppnå en hög säkerhet föreslås pollare runt vändplanen vid Nybrogatan, längs gränsen mellan torget och Sibyllegatan, framför Saluhallens fasad tvärs över Nybrogatan och som skydd för trafik längs norra fasaden. Pollarna utformas för att klara en påkörning med 7,2 ton i 48 km/h, vilket numera är standard i normal stadsmiljö vid nybyggnation. De utförs med pollarhölje av lackat stål, med synlig höjd ca 0,6 m, diameter ca 0,2 m och med nedgjuten grundläggning. Där skyddsbehovet är som störst placeras

de med avståndet 1,2 meter medan ett avstånd upp till 1,7 meter medges där behovet är lägre.

Bild 11. Vy över det nya torget med föreslagna trafik hinder mot Sibyllegatan

I arbetet med säkerheten har samråd förts med bl.a. polis och räddningstjänst. I huvudsak har deras rekommendationer följts, men efter dialog med stadsbyggnadskontoret har vissa anpassningar avseende höjd och avstånd gjorts för att undvika alltför stora visuella konsekvenser. Valet av pollarlösning innebär att torget inte uppnår full certifiering, men då kompletteringar görs i form av andra skydd, såsom stora nedsänkta blomsterurnor m.m., gör kontoret bedömningen att funktionskraven trots detta är uppfyllda och att en god säkerhet med utformning anpassad till platsens förutsättningar uppnås.

Bild 12. Bilden visar illustration av täta, höga pollare sett från Sibyllegatan

Torghandel

Torghandel är ett viktigt inslag och ger torget liv och rörelse året om. Förslaget har utökats till att rymma sex torgstånd om vardera ca 30 kvm, som placeras i halvskuggigt läge på torgets södra del. Torgstånden får elanslutning och tillgång till vatten via vattenpost.

Ny restaurangbyggnad

I detaljplanen från 1976 anges marken som gatumark utan byggrätt. Stadsbyggnadskontorets bedömning är dock att byggnader av mindre omfattning skulle kunna vara möjliga att uppföra förutsatt att deras verksamhet kan kopplas till torgändamål och kan betraktas som en liten avvikelse enligt plan- och bygglagen. Det har dessutom tidigare funnits flera café- och restaurangbyggnader på torget, vilka har varit uppskattade. I kontorets föreslagna utformning reserveras därför en yta i torgets nordöstra del för en restaurangbyggnad, med plats för uteservering, liknande den som funnits på platsen tidigare. Kontoret kommer också låta förbereda för vatten och avlopp (VA).

Ansökan om bygglov samt uppförande av byggnad med tillhörande tekniska installationer får hanteras av eventuell framtida verksamhetsutövare. Förutom prövning av byggnadens överensstämmelse med detaljplanen prövas också byggnadens gestaltning, placering i stadsbilden, lämplighet samt tillgänglighet inom ramen för en bygglovsansökan.

För uppförande av en större byggnad kan en planändring komma att bli aktuell.

Befintlig byggnad

På torget står idag en grillkiosk som drivs av en enskild näringsidkare. Den har stått länge på platsen, men är inte historiskt sanktionerad av staden, utan står kvar trots att byggnaden idag saknar tillstånd. Föreliggande förslag utgår ifrån att kiosken rivs eller flyttas för att möjliggöra en sammanhängande omdaning av torget. I ett senare skede kan sedan prövas om ny kiosk kan uppföras någonstans på torgytan.

Avvägningar

Under arbetets gång har en mängd avvägningar behövt göras. Det handlar om såväl ekonomiska aspekter som tekniska lösningar. Projektet har vägt samman ett antal faktorer, såsom krav på hög säkerhet mot terrordåd, krav på god tillgänglighet, klimatmedvetenhet, miljömässig och social hållbarhet, kulturhistorisk avläsbarhet, bra förutsättningar för drift och underhåll och krav på god gestaltning mm. I arbetet med dessa

avvägningar har kontoret inhämtat synpunkter från olika håll, och vår bedömning är att förslaget nu är väl anpassat till torgets specifika förutsättningar.

Konsekvenser

Allmänt

Kontorets bedömning är att förslaget ökar tillgänglighet, trygghet och säkerhet för stadsdelens invånare och besökare, utan att framkomligheten försämras på något betydande sätt. Trivseln höjs, säkerheten ökar, skötseln underlättas, torget blir ljusare och grönare av den nya beläggningen och den nya växtligheten ger goda förutsättningar för en levande torghandel. Ett fåtal p-platser försvinner vilket kan upplevas negativt för näringsidkarna på torget. Nya cykelställ underlättar för framkomlighet och främjar cykling.

Trygghet och jämställdhet

I arbetet med projektet har det funnits en ambition att motverka barriärer och mörka ogästvänliga baksidor för att istället släppa in ljus och öppna upp för en ökad interaktion mellan torgets verksamheter och omkringliggande butiker. Det är en förhoppning att torgets nya ljusa, släta markbeläggning från fasad till fasad tillsammans med en vacker och funktionell ny belysning ska göra att alla känner sig välkomna och trygga att vistas här. Torgets funktion som mötesplats förstärks med inbjudande sittplatser, restaurang och levande torghandel. På så sätt främjas trygghet och jämställdhet såväl som integration mellan människor av olika härkomst och olika socioekonomisk bakgrund.

Tidplan

Tidplanen för detaljprojektering, upphandling och byggnation är satt utifrån målsättningen att ha en byggstart för trafikkontorets arbeten senast i oktober 2023. Färdigställande beräknas då till sommaren 2025.

Tidskritiska moment kan uppstå med anledning av projektets placering mitt i centrala Stockholm, med begränsad plats och begränsade möjligheter till trafikavstängningar. Det kommer att finnas behov av full åtkomst till entréer och lastintag under hela byggtiden, liksom full framkomlighet längs Sibyllegatan för busstrafik och utryckningsfordon, vilket innebär en risk för tid och kostnad i projektet.

Preliminär tidplan för planerade insatser:

Trafiknämnden beslutar om genomförande	15 december 2022
Vinter-/sommarmöblering Levande Stockholm	dec 2022-sep 2023
Kommunfullmäktige beslutar om genomförande	feb 2023
Trafikkontoret utarbetar bygghandlingar och förfrågningsunderlag	mars-maj 2023
Stockholms konstråd upphandlar konstnär för utarbetande av konstverk	mars-april 2023
Trafikkontoret upphandlar entreprenör för genomförande av arbetena	juni-aug 2023
Trafikkontorets entreprenör påbörjar rivning och förberedande arbeten	okt 2023
Trafikkontoret avslutar återställningsarbeten	juli 2025

Ekonomi

Trafiknämnden godkände inriktningsbeslut för projektet i december 2021. I beslutet redovisades en investeringsutgift för planering om 12 mnkr. Projektets totala investeringsutgift uppskattades till som mest 115 mnkr. Inför projektets genomförandebeslut har en ny kalkyl tagits fram baserat på framtagna systemhandlingar. Den totala investeringsutgiften beräknas till 135 mnkr, vilket är en ökning med 20 mnkr (17%). I utgiften ingår arbeten på Storgatan och del av Sibyllegatan.

Projektets utgifter för planerings- och projekteringsskedet fram till genomförandebeslut beräknas bli något dyrare än tidigare beräknat och uppgår till ca 13 mkr.

Mot bakgrund av projektets fördyringar kommer kontoret verka för att genomförandet ska ske så kostnadseffektivt som möjligt. Det finns i dagsläget inga kända möjligheter att söka medfinansiering för projektet.

Att den totala investeringsutgiften beräknas bli högre än vad som uppskattades i inriktningsbeslutet går att härleda till olika faktorer.

- Den senaste tidens stora prisuppgångar inom bygg- och anläggningsbranschen är den enskilt störst bidragande faktorn till projektets fördyring. Prisförändringar mellan

inriktningsbeslut och genomförandebeslut har medfört att utgifterna ökat med ca 10 mnkr.

- För projektet har bland annat utgifter för sten- och andra beläggningsarbeten ökat, vilket är exempel på områden som haft prisökningar om ca 30% över perioden.
- Säkerhetsanordningar i form av pollare och urnor ingick inte i inriktningsbeslutet. Utgiften för denna del beräknas till cirka 8 mnkr.
- I inriktningsbeslutet underskattades utgifterna för belysningsarbeten, som har ökade utgifter om ca 2 mnkr. En viss del av utgiftsökningen beror även på att fler armaturer ingår i aktuellt förslag.
- Den förlängda projekteringstiden med vissa omtag samt förlängd projekttid totalt har medfört att utgifter för projekteringsarbete samt utgifter för projekt- och byggledning ökat med ca 5 mnkr.

Projektet har även minskade utgifter för bland annat trädarbeten och för vattendammen, som helt utgått i aktuellt förslag. Sammantaget medförde de förändringarna att kalkylbeloppet minskat med 5 mnkr.

Kontoret kan konstatera att det uppskattade maximala beloppet från inriktningsbeslutet inte varit tillräckligt trots att det innehöll stora påslag för risk och oförutsett på grund av handlingarnas detaljeringsgrad. Utgiftsökningen kan endast delvis förklaras av förändrade marknadspriser som ökat betydligt mer beräknat. Kontoret kommer dra lärdomar från projektet och se över hur säkerheten i kalkyler till inriktningsbeslut kan förbättras.

Projektets utgifter sammanfattas av nedanstående tabell.

Sammanfattning	Tidigare nedlagt (mnkr)	Kommande utgifter (mnkr)	Totalt (mnkr)
Utredning och projektering	7	2	9
Byggansvarigkostnader inkl. byggledning och risk	6	24	29
Entreprenad		90	90
Index		11	11
Summa utgifter	13	122	135

Fördelning av utgifter per år:

	-2021	2022	2023	2024	2025	Totalt
Utgifter	8	5	16	69	37	135

Baserat på trafiknämndens långsiktiga investeringsramar enligt finansborgarrådets förslag till budget 2023-2025 kommer projektets genomförande vara möjligt att inrymma. Upprustningen av Östermalmstorg bedöms av kontoret som mycket angelägen då det är en välbesökt plats som har ett högt kulturhistoriskt värde. Torget har även ett stort upprustningsbehov efter att under ett antal år använts av Östermalms saluhall.

Driftkostnader

De planerade åtgärderna förväntas i nuläget inte medföra några större ökade driftkostnader eftersom torgytan inte kommer bli större efter återställningen och då vattendammen tagits bort från förslaget. Ökade planteringsytor kan dock till viss del komma att medföra extra skötselkostnader för stadsdelsnämnden.

Projektet beräknas medföra ökade kapitalkostnader med sammanlagt cirka 7,5 mnkr från och med år 2026.

Kapitalkostnaderna som avser avskrivningar med en preliminär genomsnittlig avskrivningstid om 30 år och intern ränta om 2,2 procent, minskar därefter successivt med gjorda avskrivningar. Internräntesatsen baseras på finansborgarrådets förslag till budget 2023-2025. En nuvärdesberäkning har tagits fram enligt stadens anvisningar. Beräkningen visar ett negativt nettonuvärde om ca 114,9 mnkr. Nuvärdesberäkningen redovisas i bilaga 3.

Risk/Osäkerhet

Projektet har identifierat risker som framför allt rör tidplan och ekonomi. Tidplanen är beroende av beslut om genomförande i trafiknämnden och i kommunfullmäktige men även av upphandlingsmässiga bedömningar om gynnsammast läge för start av entreprenaden.

När det gäller utgifterna finns fortsatt osäkerheter i rådande marknadsläge. Utgifterna kan därför visa sig avvika från kalkylerad investeringsutgift. Risken kan minskas genom en genomtänkt upphandlingsstrategi och genom att förbereda marknaden i god tid.

Det finns även osäkerheter i de underlag som har utgjort förutsättningar i den projektering som trafikkontoret har arbetat fram, då relationshandlingar från trafikförvaltningens pågående

tätskiktarbeten m.m. inte har funnits att tillgå. Inmätningar har gjorts successivt för att minska denna risk. Handlingarna kan dock i viss grad behöva arbetas om när informationen finns tillgänglig.

Kommunikation

Kontoret genomförde den 8 februari 2022 ett informationsmöte på Östermalmstorg med möjlighet att tycka till om projektet, samt i juni samma år en återkoppling av synpunkter från mötet. Projektets webbsida på Stockholm Växer har funnits på plats sedan inriktningsbeslutet. Kommunikationsplan och aktivitetsplan har tagits fram för projektet och båda uppdateras kontinuerligt.

Det finns ett stort intresse för projektet vilket sätter extra fokus på kommunikationen. Målgrupper är boende, verksamheter, fastighetsägare och besökare samt ett antal andra intressenter.

Slut

Bilagor

1. Upprustning av Östermalmstorg. Genomförandebeslut. Bilaga 1, sammanställning av enkätsvar, Karavan landskapsarkitekter
2. Upprustning av Östermalmstorg. Genomförandebeslut. Bilaga 2, Förslagshandling gestaltning, Karavan landskapsarkitekter
3. Upprustning av Östermalmstorg. Genomförandebeslut. Bilaga 3, Nuvärdeskalkyl